

Sygn. akt III AUa 500/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska (spr.) SSA Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 stycznia 2015 r. w Ł.

sprawy Z. I. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 19 lutego 2014 r., sygn. akt: VIII U 887/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 500/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 27 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał Z. I. (1) emeryturę od dnia 11 kwietnia 2011 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 55,93 %, przyjęto kwotę bazową 2822,66 zł. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględnione zostały 24 lata i 5 miesięcy okresów składkowych (293 miesiące).

W odwołaniu od tej decyzji Z. I. (1) wniósł o jej zmianę i wyliczenie emerytury w oparciu o wysokość faktycznie osiąganego w okresie od 6 września 1963 r. do 31 grudnia 1975 r. wynagrodzenia za pracę w Zakładach (...) w Ł. oraz o zaliczenie okresu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Przedsiębiorstwie (...) w P. od 1 sierpnia 1983 r. do 31 czerwca 1985 r. do okresów składkowych. Argumentował, że z przedłożonych kart wynagrodzeń dotyczących lat 1976-1978 wynika także stawka godzinowa jego wynagrodzenia zasadniczego w latach 1963-1975 (początkowo wg kategorii 9A – 17,85 zł, a od 1 października 1973 r. według kategorii 9B – 19,80 zł). Dodał, że jego wynagrodzenie w okresie od 6 września 1963 r. do 31 grudnia 1975 r. powinno być wyliczone w oparciu o podane wyżej stawki godzinowe i liczbę dniówek przypadających w każdym roku. Wyjaśnił też, że przez cały okres zatrudnienia w ZWCh (...) w Ł. otrzymywał dodatek za pracę w szkodliwych warunkach, wnosząc o ustalenie wysokości tego dodatku na podstawie kart wynagrodzeń wskazanych przez niego pracowników, a w konsekwencji uwzględnienie tego składnika wynagrodzenia przy wyliczeniu należnej mu emerytury.

Zaskarżonym wyrokiem z Sąd Okręgowy zmienił decyzję organu rentowego poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury obliczonej z uwzględnieniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych: 1965 - 1967, 1969 – 1978, 1982, 1983, 1985 – 1988, 1998 i wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia 84,17 % poczynając od 11.04.2011r.

Sąd I instancji ustalił, że Z. I. (1), urodzony (...), złożył w dniu 28 lutego 2011 r. wniosek o emeryturę.

Zaskarżoną decyzją z 27 września 2011 r. ZUS przyznał Z. I. (1) emeryturę od 11 kwietnia 2011 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych za całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1964-1974, 1976-1978, 1982, 1985-1988, 1998. Organ rentowy ustalił podstawę wymiaru z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia za okresy pozostawania w stosunku pracy, za które nie zostało udokumentowane wynagrodzenie, tj. za okres: od 6 września 1963 r. do 31 grudnia 1975 r., od 1 sierpnia 1979 r. do 27 września 1981 r., od 10 października 1981 r. do 31 lipca 1983 r. Zakład nie uwzględnił do stażu pracy urlopu bezpłatnego od 28 września 1981 r. do 9 października 1981 r. Przedmiotową decyzją ZUS przeliczył podstawę wymiaru świadczenia z uwzględnieniem wynagrodzenia z kart wynagrodzeń dotyczących lat 1976-1978. Wskaźnik wysokości podstawy wyniósł 55,93 %, przyjęto kwotę bazową 2822,66 zł. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 24 lata i 5 miesięcy okresów składkowych tj. 293 miesiące.

Z. I. (1) był zatrudniony w Zakładach (...) w Ł. od 6 września 1963 r. do 1 lipca 1978 r. w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 23 października 1967 r. do 1 marca 1969 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. W związku z tym w/w pracodawca zwolnił odwołującego z pracy z dniem 20 października 1967 r. celem odbycia tej służby, a po jej zakończeniu przyjął wnioskodawcę ponownie do pracy od 3 marca 1969 r.

W okresie zatrudnienia w Zakładach (...) wnioskodawca był niezdolny do pracy w okresach: od 30 do 31 października 1963 r., od 1 do 7 listopada 1963 r., od 3 do 5 stycznia 1964r., od 10 do 14 kwietnia 1964 r., od 7 do 8 sierpnia 1965 r., od 9 do 13 marca 1966r., od 17 do 21 czerwca 1969 r., od 21 do 28 października 1969 r., od 9 do 11 grudnia 1969 r., od 2 do 8 stycznia 1971 r., od 14 do 22 stycznia 1972 r., od 3 do 27 maja 1972 r., od 12 do 16 kwietnia 1973 r., od 17 do 27 września 1973 r., od 10 do 18 maja 1974 r., od 12 do 15 czerwca 1974 r., od 27 do 31 grudni 1974 r., od 1 do 21 stycznia 1975 r., od 21 do 31 marca 1975 r., od 1 do 30 kwietnia 1975 r., od 1 do 18 maja 1975 r., od 5 do 31 października 1975 r., od 1 do 4 listopada 1975 r. Wynagrodzenie odwołującego w okresie zatrudnienia w w/w Zakładach było ustalone na podstawie stawki godzinowej i kształtowało się w następujący sposób:

I. w początkowym okresie wnioskodawca pracował w systemie pracy 3-zmianowej i w tym czasie:

a/ od 6 września 1963 r. do 30 września 1965 r. odbywał staż absolwencki a wysokość stawki godzinowej jego wynagrodzenia wynosiła 3,15 zł (w tym czasie wnioskodawca przez 3 dni w tygodniu uczestniczył w zajęciach teoretycznych, a przez pozostałe 3 dni w tygodniu odbywały się zajęcia praktyczne),

b/ od 1 października 1965 r. do 16 lutego 1966 r. wysokość stawki godzinowej wynagrodzenia na stanowisku pracownika fizycznego wynosiła 8,50 zł,

c/ od 17 lutego 1966 r. do 2 grudnia 1966 r. wysokość stawki godzinowej wynagrodzenia wnioskodawcy wynosiła 9,85 zł, przy czym w tym okresie początkowo pracował on na stanowisku montera aparatury przemysłowej, a od 23 listopada 1966 r. jako ślusarz remontowy,

d/ od 3 grudnia 1966 r. do 20 października 1967 r. wnioskodawca pracował w 6 - godzinnym dniu pracy jako ślusarz ze stawką godzinową w wysokości 12,58 zł,

e/ od 3 marca 1969 r. do 31 stycznia 1970 r. wysokość stawki godzinowej wynagrodzenia na stanowisku montera aparatury przemysłowej wynosiła 9,85 zł ,

II. od 1 lutego 1970 r. wnioskodawca pracował w 4-brygadowym systemie pracy i w tym czasie:

a/ od 1 lutego 1970 r. do 31 maja 1970 r. wysokość stawki godzinowej jego wynagrodzenia na stanowisku monter aparatury przemysłowej wynosiła 11,30 zł,

b/ od 1 czerwca 1970 r. do 30 września 1973 r. wysokość stawki godzinowej wynagrodzenia wnioskodawcy wynosiła 12,95 zł, przy czym w dniach od 12 do 15 kwietnia 1973 r. dzienna stawka wynagrodzenia była pomniejszana o 25% ,

c/ od 1 października 1973 r. do 31 października 1975 r. wysokość stawki godzinowej wynagrodzenia na stanowisku mechanika aparatury automatycznej wynosiła 17,85 zł,

d/ od 1 listopada 1975 r. do 31 grudnia 1975 r. stawka godzinowa wynagrodzenia wnioskodawcy wynosiła 19,80 zł.

Od 1 stycznia 1975 r. w Zakładach (...) w Ł. obowiązywały postanowienia Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Chemicznego z dnia 28 grudnia 1974 r.

W okresie zatrudnienia w Zakładach (...) w Ł. od 6 września 1963 r. do 20 października 1967 r. oraz od 3 marca 1969 r. do 31 grudnia 1975 r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne Z. I. (1) kształtowała się w następujący sposób:

- od 6 września do 31 grudnia 1963 r. wynosiła 2.319,30 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1964 r. wynosiła 7.406,70 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1965 r. wynosiła 10.660,70 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1966 r. wynosiła 23.250,36 zł,
- od 1 stycznia do 30 października 1967 r. wynosiła 23.851,68 zł,
- od 3 marca do 31 grudnia 1969 r. wynosiła 18.936,55 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1965 r. wynosiła 10.660,70 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1970 r. wynosiła 28.516,20 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1971 r. wynosiła 30.400,50 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1972 r. wynosiła 30.786,05 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1973 r. wynosiła 33.264,70 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1974 r. wynosiła 41.442,00 zł,
- od 1 stycznia do 31 grudnia 1975 r. wynosiła 49.880,68 zł

W okresie od 1 sierpnia 1983 r. do 31 czerwca 1985 r. wnioskodawca pracował na podstawie umowy o pracę w „Przedsiębiorstwie (...) w Polsce K. G.” w P. jako kierowca autobusu oraz kierowca samochodu ciężarowego. Praca odwołującego na stanowisku kierowcy autobusu polegała na przywożeniu i odwożeniu pracowników w/ w Przedsiębiorstwa do Ł., natomiast jako kierowcy samochodu ciężarowego na rozwożeniu różnych towarów, w tym zwłaszcza nadkoli samochodów i wazonów gipsowych produkowanych w tym Przedsiębiorstwie. Nie istnieje dokumentacja pracownicza odwołującego z w/w okresu zatrudnienia w „Przedsiębiorstwie (...) w Polsce K. G.” w P..

Uwzględniając wynagrodzenia odwołującego za powyższe okresy hipotetycznie wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru w dwóch następujących wariantach:

- wariant I - wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia z uwzględnieniem wyliczonego wynagrodzenia za lata 1963 - 1975 wynosi 83,33 % i obliczony został z lat: 1964-1967, 1969-1978, 1982, 1985-1988, 1998, a hipotetyczna emerytura wnioskodawcy stanowi kwotę 1554,80 zł brutto,

- wariant II - wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia z uwzględnieniem wyliczonego wynagrodzenia za lata 1963 - 1975 oraz wynagrodzenia minimalnego za lata 1983 -1985 wynosi 84,17 % i obliczony został z lat: 1965-1967, 1969-1978, 1982-1983, 1985 - 1988, 1998, a hipotetyczna emerytura wnioskodawcy stanowi kwotę 1562,62 zł brutto.

Powyższy stan faktyczny w zakresie ustalenia wysokości rzeczywistego wynagrodzenia, jakie odwołujący uzyskiwał w Zakładach (...) w Ł., Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów załączonych do akt sprawy, a szczególnie z akt osobowych ze spornego okresu zatrudnienia w Zakładach i (...) dla (...) Chemicznego z dnia 28 grudnia 1974 r., a nadto w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu księgowości. Natomiast do ustalenia hipotetycznego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia posłużyło złożone przez ZUS w dniu 23 stycznia 2014 r. pismo, w którym organ rentowy przedstawił hipotetyczne wyliczenie wysokości emerytury z uwzględnieniem podstawy wymiaru składek określonej w podsumowaniu opinii biegłego sądowego, z tym zastrzeżeniem Sądu, że w miejsce kwoty 23.851,68 zł przyjętej błędnie za rok 1968 powinna być przyjęta ta sama kwota, ale jako podstawa wymiaru składek za rok 1967. Nie budzi bowiem żadnych wątpliwości Sąd Okręgowy, że we wnioskach końcowych biegły jedynie omyłkowo zamiast roku 1967 wskazał rok 1968. Wynika to po pierwsze już z samego uzasadnienia opinii, w którym biegły przedstawił sposób w jaki dokonał wyliczenia wynagrodzenia skarżącego właśnie za rok 1967, a nie za rok 1968 r., a po drugie poza sporem pozostaje, iż w 1968 r. odwołujący odbywał służbę wojskową, o czym zresztą biegły również wspominał w uzasadnieniu na karcie 10 opinii.

W ocenie Sądu, dokumenty zawarte w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w ZWCh (...) w Ł. stanowią dostateczny dowód potwierdzający, że w spornym okresie od 6 września 1963 r. do 31 grudnia 1975 r. wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie zgodnie ze stawką godzinową w wysokościach jakie wynikają z treści tych dokumentów, a także, że wnioskodawca przez cały ten okres (z wyłączeniem służby wojskowej) był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, przy czym początkowo pracował w systemie 3-zmianowym, a od dnia 1 lutego 1970 r. w systemie 4-brygadowym. Ponadto z akt osobowych wynika na jakich stanowiskach wnioskodawca był zatrudniony, w jakim okresie był niezdolny do pracy, w jakim wymiarze czasu pracy, a nadto do kiedy pracował w Zakładach zanim został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej i kiedy wrócił do pracy po jej zakończeniu.

Poza omówioną już omyłką (dotyczącą wskazania we wnioskach końcowych 1968 r. zamiast prawidłowo 1967 r.) opinia biegłego sądowego z zakresu księgowości w ocenie Sądu Okręgowego nie budzi żadnych zastrzeżeń, stanowiąc pełnowartościowy dowód w niniejszej sprawie. Sąd podkreślił, że biegły sporządził opinię w oparciu o wszechstronną analizę zarówno dokumentacji pochodzącej z badanego okresu zatrudnienia, jak również przy prawidłowym zastosowaniu obowiązujących w tym czasie przepisów. W ocenie Sądu Okręgowego wyprowadzone przez biegłego wnioski końcowe były rzeczowe, jasne i logiczne, a nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym wiarygodnym materiale dowodowym, co świadczy o wysokich walorach dowodowych sporządzonej opinii i uzasadnia uwzględnienie jej w ustaleniach Sądu. Sąd podkreślił, że na ostatnim terminie rozprawy pełnomocnik organu rentowego oświadczył, iż nie kwestionuje opinii biegłego, a jedynie podtrzymuje zarzuty zgłoszone w odpowiedzi na odwołanie.

Sąd Okręgowy uznał natomiast, że zeznania świadków T. K. i A. Z. nie mogą stanowić podstawy do ustalenia rzeczywistego wynagrodzenia wnioskodawcy w okresie zatrudnienia w ZWCh (...) w Ł., z ich zeznań wynika bowiem, iż wynagrodzenia tych świadków i odwołującego zawierały różne składniki, które były indywidualnie określone przez pracodawcę dla konkretnego pracownika.

W przypadku drugiej kwestii spornej Sąd w całości oparł się na zeznaniach świadków S. Ł. i A. W., które nie budzą wątpliwości, a nadto nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Zeznania tych świadków są logiczne, spójne i wzajemnie ze sobą korespondując, stanowią w pełni wiarygodne źródło dowodowe.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie, skutkując zmianą zaskarżonej decyzji.

Przywołując treść art. 111 ust. 1 oraz art. 15 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz treść uchwały Sądu Najwyższego z 7 maja 2003 r., III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) Sąd I instancji wskazał, iż zarówno przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonemu dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu przed organem rentowym nie jest możliwe udowadnianie wysokości wynagrodzenia innymi dowodami niż wymienione w przepisie § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń, czy też § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe, dokumenty. Jednakże sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie wysokości niewątpliwie uzyskiwanego przez wnioskodawcę wynagrodzenia w spornym okresie zatrudnienia przy przyjęciu, że minimalne wynagrodzenie wnioskodawcy określone było stawką godzinową w wysokościach wynikających z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych skarżącego, a podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za ten okres stanowił iloczyn stawki godzinowej i normatywnego czasu pracy, w jakim świadczył on pracę w badanym okresie zatrudnienia.

Sąd wskazał, że ze świadectwa pracy z okresu pracy w Zakładach (...) w Ł. wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. Poza sporem pozostaje, że początkowo odwołujący pracował w w/w Zakładach w systemie pracy 3 –zmianowej, przy czym w okresie od 3 grudnia 1966 r. do 20 października 1967 r. pracował w 6-godzinnym dniu pracy, a od 1 lutego 1970 r. w systemie pracy 4-brygadowej.

Sąd podkreślił, że choć w aktach osobowych nie ma danych o ilości przepracowanych przez skarżącego godzin w danym okresie (dziennie, tygodniowo lub miesięcznie), to jednak znając w/w okoliczności, a także okresy niezdolności do pracy odwołującego w badanym okresie, do wyliczeń miesięcznej ilości godzin należało przyjąć ilość godzin pracy obowiązujących w danym roku kalendarzowym, jaki obowiązywał w okresie zatrudnienia wnioskodawcy.

Sąd wskazał, że od 1946 r. w Polsce obowiązywał 8-godzinny dzień pracy i 46-godzinny tydzień pracy. Dekret o 8-godzinnym dniu pracy z 23 listopada 1918 r. (Dziennik Praw P.P. Nr 17, poz. 42) posługiwał się jedynie takimi pojęciami, jak: „dzień” i „tydzień roboczy” oraz „norma czasu pracy”. Ustawa o czasie pracy w przemyśle i handlu z 18 grudnia 1919 r., wprowadzając maksymalny czas pracy na dobę (8 godzin, a w sobotę 6 godzin) oraz na tydzień (46 lub 60 godzin w przypadku osób zatrudnionych w zakładach leczniczych), nie posługiwała się pojęciem wymiaru czasu pracy. Wyróżniano, obok terminów pełnego i niepełnego wymiaru czasu pracy czy ustawowego czasu pracy, takie mierniki czasu pracy, jak: dzień i tydzień pracy (mierniki podstawowe) oraz okresy dwutygodniowe, trzytygodniowe, miesięczne, kwartalne czy roczne (mierniki pomocnicze, obliczeniowe). Natomiast wolne soboty były wprowadzane na podstawie dekretów Rady Państwa z 1972 r. i 1973 r. (dekret z dnia 20 lipca 1972 r. o dodatkowych dniach wolnych od pracy - Dz. U. z 1972 r. Nr 29, poz. 203 oraz dekret z dnia 14 lipca 1973 r. o dodatkowych dniach wolnych od pracy - Dz. U. z 1973 r. Nr 29, poz. 160) stopniowo, początkowo (w 1973) dwa razy w roku (za odpracowaniem), następnie sześć w 1974 r. (uchwała nr 41 Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1974 r. w sprawie zasad i terminów wprowadzania dodatkowych dni wolnych od pracy w latach 1974 i 1975 - M.P. z 1974 r. Nr 6, poz. 43); poczynając od 1975 roku było to 12 dni w roku, potem dwie i trzy soboty miesięcznie.

Ponadto od 1 stycznia 1975r. w Zakładach (...) w Ł. obowiązywały postanowienia Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Chemicznego z dnia 28 grudnia 1974 r. (dalej Układ Zbiorowy Pracy). Zgodnie z treścią art. 2 ust. 4 pkt 4 lit. a części

II Układu Zbiorowego Pracy w przypadku zastosowania określonego przepisami skróconego wymiaru czasu pracy – godzinowe stawki płac ulegają podwyższeniu przy zastosowaniu następujących współczynników: dla 4-ro brygadowej organizacji pracy (42 godz. tygodniowo) – 1.167. Z kolei w art. 4 ust. 1 lit. a części II Układu Zbiorowego Pracy postanowiono, iż w zależności od rodzaju prac (robót) stosuje się dla robotników czasową formę płac. Zgodnie zaś z art. 11 części II Układu Zbiorowego Pracy robotnikom zatrudnionym w porze nocnej za każdą godzinę pracy przysługuje dodatek w wysokości 15% godzinowej stawki płac wynikającej z osobistego zaszeregowania. W art. 12 ust. 1 i 2 części II Układu Zbiorowego Pracy postanowiono, iż do robotników zatrudnionych w ruchu ciągłym może być stosowana czterobrygadowa organizacja pracy, która polega na obsługiwaniu agregatu przez cztery brygady zatrudnione na trzy zmiany w ciągu doby zgodnie z ustalonym harmonogramem pracy: 8 godzin dziennie i 16 godzin wolnych od pracy, a po czterech dniach pracy na danej zmianie – 48 godzin wolnych od pracy. W art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 części II Układu Zbiorowego Pracy postanowiono, iż robotnikom zatrudnionym w czterobrygadowej organizacji pracy przysługują: stawki wynagrodzenia zasadniczego, określone w „Tabelach stawek płac zasadniczych robotników”, podwyższone współczynnikiem 1,167, a ponadto dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych i nocnych oraz za pracę w niedzielę i święta ustawowo wolne od pracy – na zasadach ustalonych w układzie, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2. Ponadto dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy należało wziąć również pod uwagę postanowienia Układu Zbiorowego Pracy część V art. 3 ust. 1 i art. 4. Zgodnie z art. 3 ust. 1 część V Układu Zbiorowego Pracy pracownikom zatrudnionym w niedzielę i święta ustawowo wolne od pracy przysługuje za każdą godzinę pracy dodatek w wysokości 100% stawki godzinowej wynikającej z osobistego zaszeregowania, a zgodnie z art. 4 część V Układu Zbiorowego Pracy dodatek za pracę w porze nocnej wykonywaną w godzinach nadliczbowych oraz w niedzielę i święta ustawowo wolne od pracy wypłaca się w podwójnej wysokości.

Sąd wskazał, że biegły z zakresu księgowości w sposób rzetelny wyliczył wynagrodzenie wnioskodawcy z okresu od 6 września 1963 r. do 20 października 1967 r. i od 3 marca 1969 r. do 31 grudnia 1975 r. i podał we wnioskach końcowych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne Z. I. (1) za poszczególne lata spornego okresu zatrudnienia w ZWCh (...) w Ł. tj. 1963-1967, 1969-1975, z uwzględnieniem omyłki pisarskiej we wnioskach końcowych dotyczącej błędnie wpisanej 1968 roku, zamiast prawidłowego 1967 roku.

Sąd Okręgowy uznał też, że odwołujący w sposób należyty udowodnił za pomocą niekwestionowanych przez ZUS zeznań świadków, że w okresie od 1 sierpnia 1983 r. do 30 czerwca 1985 r. pozostawał w stosunku pracy z Przedsiębiorstwem (...) w Polsce K. G.. Świadkowie S. Ł. i A. W. – którzy okazali stosowne dokumenty potwierdzające fakt ich zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) - w sposób logiczny, konsekwentny i spójny zeznali nie tylko na okoliczność samego faktu zatrudnienia Z. I. (1) w w/w okresie w tym Przedsiębiorstwie, ale również opisali szczegółowo na czym konkretnie polegała jego praca.

Sąd stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie ma zastosowanie przepis art. 6 ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach i rentach, który stanowi, że okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia (pkt 1) i okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach organizacji finansowaniu ubezpieczeń społecznych (pkt. 2). Wskazał, że Sąd Najwyższy w wyroku z 6 kwietnia 2007r., II UK 185/06 stwierdził, że dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 i art. 6 ust. 2 tej ustawy, nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę opłacania przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne. Sąd, podzielając stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w tym wyroku wskazał, że dla zaliczenia okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w Polsce K. G. istotnym jest tylko wykazanie faktu pozostawania w zatrudnieniu. Zdaniem tego Sądu, wnioskodawca spełnił przesłankę zatrudnienia w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, o której mowa w art. 6 ustęp 2 pkt 1a ustawy, co skutkuje zaliczeniem spornego okresu do okresu składkowego w myśl cytowanego wyżej przepisu. Skoro zatem fakt pozostawania wnioskodawcy w pracowniczym zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie (...) w Polsce K. G. został udowodniony, to okres tego zatrudnienia jest okresem składkowym w rozumieniu art. 6 ustęp 2 pkt 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nawet w przypadku, gdy pracodawca nie zgłosił pracownika do ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w kontekście treści wskazanych wyżej przepisów i rozważań brak przesłanek prawnych do zaniechania przez organ rentowy obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia wnioskodawcy, przy uwzględnieniu udowodnionych wynagrodzeń oraz wynagrodzeń ustalonych na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach osobowych z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w w/w Zakładach. Wskazał, że organ rentowy dokonał stosownego wyliczenia wysokości zarobków ze wskazanych lat oraz wyliczenia wskaźnika. Niewątpliwie również przejęte do obliczenia lata 1965-1967, 1969-1978, 1982, 1983, 1985-1988, 1998 są najkorzystniejszymi z całego okresu zatrudnienia wnioskodawcy, co Sąd przyjmuje za okoliczność bezsporną. A zatem przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 84,17% świadczenie wnioskodawcy będzie niewątpliwie wyższe.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję orzekając, jak w sentencji.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył organ rentowy, zarzucając:

1/ naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. poprzez oparcie rozstrzygnięcia na opinii biegłego sądowego oraz hipotetycznych wyliczeniach organu rentowego, które to wyliczenia były kwestionowane przez ZUS poprzez złożenie do nich zarzutów, a zatem nie dawały podstaw do dokonania przyjętych przez Sąd ustaleń faktycznych,

2/ naruszenie prawa procesowego w szczególności tj. art. 386 § 4 k.p.c. przejawiające się tym, iż Sąd nie wyrokował w zakresie zaliczenia do okresów składkowych okresu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Przedsiębiorstwie (...) w Polsce (...) w P. od 1 sierpnia 1983 r. do 31 czerwca 1985 r., a co za tym idzie - nie rozpoznał istoty sprawy w odniesieniu do ww. rozszczenia,

3/ naruszenie prawa materialnego tj. art. 15 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przejawiające się ustaleniem zawyżonego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 84,17 % poczynając od 11 kwietnia 2011 r. w szczególności w kontekście tego, iż wyliczenia biegłego były kwestionowane przez ZUS poprzez wskazanie do nich zarzutów.

Wskazując na te zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że sygnalizował Sądowi, iż nadał trwa postępowanie wyjaśniające z Archiwum Wojskowym w T. w zakresie czasokresu odbywania przez Z. I. (1) służby wojskowej i pomimo tego, iż ww. kwestia nie została wyjaśniona Sąd wyrokował w ww. sprawie. Wskazał, że z załączonych dokumentów wynika, że wnioskodawca otrzymał kartę powołania do jednostki wojskowej i miał się w niej stawić w dniu 23.10.1967r. , z kary obiegowej z dnia 20.10.1967r. z zakładu (...) wynika, że odwołujący został zwolniony celem odbycia zasadniczej służby wojskowej, po wojsku powrócił 3.03.1969r. Z kart zasiłkowej wynika też, że w dniu 25.03.1966r. Zakład (...) wypłacił zasiłek chorobowy za okres od 09.03.1966r. do 13.03.1966r. Z Wojskowej Komendy Uzuppełnień w Ł. uzyskano natomiast potwierdzenie, że Z. I. (1) odbywał służbę wojskową w okresach: od 29.09.1965r. do 03.06.1966r. - w (...) Batalionie O. Terytorialnej oraz od 23.10.1967r. do 22.02.1969r. - w 3 Batalionie Mostowym.

Skarżący podniósł nadto, że ze względu na trwające postępowanie wyjaśniające dotyczące okresu służby wojskowej wnioskodawcy nie można zgodzić się z wyliczeniami biegłego dotyczącymi lat 1965-1966, biegły obliczył wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy w oparciu o stawkę godzinową zaszeregowania pomimo braku informacji o ilości przepracowanych godzin, ponadto dodatek nocny za rok 1975 obliczony został na podstawie danych dotyczących roku 1976. Dodatkowo organ rentowy wskazał, że dokumenty z akt osobowych Z. I. (1) z okresu zatrudnienia w Z.W.CH (...) w Ł. określają stawkę godzinową osobistego zaszeregowania, a w aktach nie ma informacji o ilości przepracowanych godzin, wobec czego w oparciu o te dokumenty nie można ustalić wysokości wynagrodzenia odwołującego. Zdaniem skarżącego, dokumenty zawarte na kartach 38, 40, 61 zawierają propozycję stawki zaszeregowania, nie ma informacji czy stawka taka została przyznana i od jakiej daty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Nietrafny jest w szczególności zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności treści dokumentów znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy oraz kserokopii książeczki wojskowej, należy zaaprobować stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie ustalenia, iż Z. I. (1) odbywał służbę wojskową w okresie od 23 października 1967r. do 1 marca 1969r. Za takim stanowiskiem przemawia nie tylko treść wpisu w książeczce wojskowej Z. I. (1) (k. 13 akt ZUS), jak i treść znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy dokumentów, tj. uwierzytelnionego odpisu karty powołania z 26.09.1967r., kart obiegowych zmian w stosunku pracy z 20.10.1967r. i 1.03.1969r., karty przebiegu pracy, angażu z 1.03.1969r., ale również treść podania Z. I. (1) z 26.02.1969r., w którym prosi on o przyjęcie do pracy w Zakładach (...) po odbyciu zasadniczej służby wojskowej. Jakkolwiek istotnie organ rentowy uzyskał z Wojskowej Komendy Uzupełnień w Ł. potwierdzenie, że Z. I. (1) odbywał służbę wojskową w okresach: od 29.09.1965r. do 3.06.1966r. - w (...) Batalionie O. Terytorialnej oraz od 23.10.1967r. do 22.02.1969r. - w 3 Batalionie Mostowym, to jednak – jak wynika z dokumentacji zawartej w aktach osobowych wnioskodawcy - w pierwszym ze wskazanych w tym piśmie okresie wnioskodawca faktycznie nie odbywał służby wojskowej ale wykonywał pracę w ZWCh (...). Świadczy o tym nie tylko wynikający z dokumentacji fakt wypłacenia wnioskodawcy przez ówczesnego pracodawcę zasiłku chorobowego za przypadający we wskazanym okresie czas od 9 do 13 marca 1966r., jak i okoliczność anulowania karty obiegowej z 27.09.1965r., a wystawionej w związku ze służbą wojskową ubezpieczonego. W konsekwencji należy uznać, że wyliczenia dotyczące wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy uzyskanego w latach 1965 – 1966 zawarte w opinii biegłego są prawidłowe, gdyż w tych latach Z. I. (1) nie odbywał zasadniczej służby wojskowej.

Odnosząc się podniesionego w apelacji zarzutu dotyczącego przyjętych przez Sąd Okręgowy za podstawę rozstrzygnięcia o wysokości wskaźnika podstawy wymiaru wyliczeń biegłego z zakresu księgowości dotyczących wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w ZWCh (...) w Ł. w latach 1963-1967 i 1969-1975 należy przede wszystkim podkreślić, że organ rentowy w toku postępowania przed Sądem I instancji – poza czasokresem odbywania przez Z. I. służby wojskowej oraz wysokością przyjętego przez biegłego dodatku nocnego za 1975r. - nie kwestionował prawidłowości opinii biegłego księgowego D. G.. Jak wynika z treści opinii tego biegłego, obliczył on wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy na podstawie wynikających z akt osobowych stawek godzinowych i ilości godzin pracy obowiązujących w danym roku kalendarzowych, z uwzględnieniem kwot wypłaconego zasiłku chorobowego. Zaakceptować należy stanowisko Sądu I instancji, iż dokumenty zawarte w aktach osobowych wnioskodawcy są wiarygodne i stanowią miarodajną podstawę dla odtworzenia rzeczywistej minimalnej wysokości jego zarobków (bez premii i dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych) w objętym sporem okresie. Wynika z nich bowiem jednoznacznie – wbrew zarzutom skarżącego – jaka stawka wynagrodzenia, w jakiej wysokości i od jakiej daty została przyznana Z. I. (1). Wobec braku harmonogramu godzin pracy wnioskodawcy za 1975r. biegły istotnie przyjął do wyliczenia wysokości dodatku za pracę w porze nocnej średni ważony dodatek za pracę w porze nocnej w miesiącu wyliczony na podstawie danych z karty wynagrodzeń za 1976r. Należy zaakceptować takie wyliczenie zważywszy na fakt, iż zasady wynagradzania za pracę w porze nocnej obowiązujące w 1976r. były identyczne w roku 1975r. (dodatek w wysokości 15% godzinowej stawki płac wynikającej z osobistego zaszeregowania), wnioskodawca pracował w tych latach na takim samym stanowisku w takim samym 4-brygadowym systemie pracy, a jego stawka godzinowa w 1976r. była taka sama jak w 1975r.

W konsekwencji za niezasadny należy uznać zarzut ustalenia przez Sąd Okręgowy zawyżonego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, a w tym samym naruszenia art. 15 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodzić się trzeba ze skarżącym, iż Sąd I instancji swoim rozstrzygnięciem nie objął zgłoszonego przez odwołującego się żądania uwzględnienia w stażu ubezpieczeniowym, jako okresu składkowego, okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w P. od 1 sierpnia 1983r. do 31 czerwca 1985r. Jednakże należy zwrócić uwagę, iż u

podstaw konstrukcji apelacji leży pojęcie gravamen, oznaczające, że strona lub uczestnik postępowania, niezadowolony z rozstrzygnięcia sądu I instancji, pokrzywdzony tym rozstrzygnięciem, mogą zwrócić się do sądu odwoławczego o kontrolę tego orzeczenia. Taka sytuacja – zdaniem Sądu Apelacyjnego – nie zachodzi w odniesieniu do organu rentowego, który w przedmiotowej sprawie nie ma też interesu prawnego w uzyskaniu orzeczenia o zmianie decyzji z 27 września 2011r. w zakresie zwiększenia okresów składkowych, tj. rozstrzygnięcia na korzyść ubezpieczonego, który nie złożył apelacji.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia apelacji, na podstawie art. 385 kpc orzekł o jej oddaleniu.